

บทที่ 5

ผลการวิจัย

ในบทนี้จะได้ เสนอผลการวิจัยจากการวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนามซึ่งทำการรวบรวมระหว่างวันที่ 29 กรกฎาคม 2528 ถึงวันที่ 19 สิงหาคม 2528 โดยในส่วนแรกจะได้พิจารณาถึงความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ปฏิบัติหน้าที่ในกองบังคับการตำรวจสันติบาลในลักษณะภาพรวม ในส่วนที่สองเป็นการวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของกลุ่มประชากรวิจัยนี้ เมื่อจำแนกตามลักษณะทางชีวสังคม (เพศ, อายุ) สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม (ระดับการศึกษา สาขาวิชาของการศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจ) และปัจจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ (ตำแหน่ง, อายุราชการ และลักษณะของงานที่ปฏิบัติ) ในส่วนที่สาม จะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ปฏิบัติหน้าที่ในกองบังคับการตำรวจสันติบาล และทัศนคติต่อสถาบันทางการเมือง และกระบวนการทางการเมือง อันได้แก่ ผู้นำทางการเมือง สถาบันทหาร สิทธิเสรีภาพ การเลือกตั้ง และนโยบายของรัฐ โดยจะได้พิจารณาจำแนกตามลักษณะทางชีวสังคม สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่เช่นกัน และในส่วนสุดท้าย จะเป็นการพิจารณาถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตำรวจสันติบาล

ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ในฐานะที่ตำรวจเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคม จึงมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับระบบการเมืองการปกครอง สังคม และเศรษฐกิจของประเทศ กอปรกับหลักปรัชญาของตำรวจที่ว่า "ตำรวจก็คือประชาชน" เป็นผลให้การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ มีความเชื่อมโยงกับบทบาททางการเมือง เป็นผลให้การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจมีความสัมพันธ์กับรัฐบาลซึ่งเป็นข้าราชการฝ่ายการเมืองทั้งโดยตรง และปริยาย การมีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง

ในระบบประชาธิปไตย จึงนับ เป็นคุณลักษณะจำเป็นที่ตำรวจจะพึงมี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตำรวจสันติบาลนั้น มีภารกิจที่สำคัญคือ การสืบสวน ป้องกัน และปราบปรามผู้ประพฤติดี เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรือความผิดทางการเมือง การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว หากเจ้าหน้าที่มีความรู้ความ เข้าใจทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยเป็นอย่างดีแล้ว การวิเคราะห์ปัญหาซึ่งมักจะเกี่ยวเนื่องกับกระบวนการทางการเมือง กิจกรรมทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมือง ย่อม เป็นไปในลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยด้วย

ในการวิจัยนี้ ได้สร้างแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจทางการเมือง เป็นคำถาม แบบเลือกถูกผิด และแบบเลือกตอบ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับสถาบันทางการเมือง เช่น รัฐสภา พรรคการเมือง รัฐธรรมนูญ กระบวนการทางการเมือง เช่น การเลือกตั้ง หลักการปกครองโดยเสียงข้างมาก และความรู้เกี่ยวกับการเมืองไทย เมื่อเก็บแบบสอบถามคืนมาแล้ว จึงนำมาตรวจให้คะแนนและแยกกลุ่มคะแนน เป็นกลุ่มที่มีระดับความรู้ความ เข้าใจทางการเมือง ในระบบประชาธิปไตยสูงและต่ำ

จากข้อมูลในการวิจัยนี้พบว่า ตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 74.2) มีความรู้ความ เข้าใจทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับสูง ผู้ที่มีความรู้ความ เข้าใจทางการเมืองในระดับต่ำมีเพียงร้อยละ 25.8 เท่านั้น ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3. แสดงระดับความรู้ความ เข้าใจทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ของนายตำรวจสันติบาล

ระดับความรู้ความ เข้าใจทางการเมือง	จำนวนเต็ม	ร้อยละ
ต่ำ	64	25.8
สูง	186	74.2
รวม	250	100.0

การที่ตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรส่วนใหญ่มีความรู้ความ เข้าใจทางการเมือง อย่างดีนั้น ไม่ใช่สิ่งที่น่าแปลกใจ เนื่องจาก ภาระหน้าที่หลักของเขาเกี่ยวข้องกับ "การเมือง"

โดยตรงอยู่แล้ว จึงจำเป็นต้องสนใจติดตาม เหตุการณ์ทางการเมือง และหาความรู้เกี่ยวกับหลักการของระบบการเมืองการปกครองแบบต่าง ๆ

อย่างไรก็ตาม ก็อาจเป็นไปได้ที่ระดับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองนั้น เป็นผลจากอิทธิพลของคุณสมบัติบางประการของกลุ่มประชากร เช่น ลักษณะทางชีวสังคม สถานะทางเศรษฐกิจสังคม ฯลฯ ดังนั้นในส่วนต่อไปนี้จะได้วิเคราะห์ระดับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตร โดยจำแนกตามลักษณะทางชีวสังคม สถานะเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่

เพศกับความรู้อาสาสมัครทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

จากประสมการณ์ชี้ให้เห็นว่า เพศชายมักจะมีบทบาททางการเมืองและการบริหารมากกว่าเพศหญิง อาจพิจารณาสิ่งต่อไปนี้ได้ว่า เพศชายเป็นผู้ที่มีปัจจัยเอื้ออำนวยต่อบทบาทดังกล่าวได้มากกว่า เช่น มีความสนใจมากกว่า มีความกระตือรือร้นมากกว่า หรือมีความรู้มากกว่า เป็นต้น การศึกษาของกาเบรียล เอ. อัลมอนต์ และซิดนีย์ เวอร์บา (Gabriel A. Almond and Sidney Verba) ได้ชี้ให้เห็นว่า ประชาชนเพศชาย โดยทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง¹ จึงเป็นไปได้ว่าตำรวจชายน่าจะมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมากกว่าตำรวจหญิง

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยกับเพศของตำรวจ พบว่า เพศที่ต่างกันไม่มีผลทำให้ตำรวจมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองแตกต่างกัน กล่าวคือ ไม่ว่าจะ เป็นเพศชายหรือเพศหญิง ต่างก็มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในระดับสูง เป็นส่วนใหญ่เช่นเดียวกัน โดยคิดเป็นร้อยละ 74.3 และ 77.8 ตามลำดับ แสดงว่า เพศมิได้เป็นปัจจัยที่มีผลเกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของตำรวจ

¹

Gabriel A. Almond and Sidney Verba, The Civic Culture : Political Attitudes and Democracy in Five Nations (Boston : Little Brown and Company, 1965), pp.317-331.

อายุกับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

อายุมีความเกี่ยวข้องกับความรู้ทางการเมืองของบุคคลเนื่องจากอายุเป็นเครื่องบ่งบอกว่า ผู้นั้นมีประสบการณ์ หรือ ผ่านการเรียนรู้ทางสังคมมานานเท่าใด ซึ่งประสบการณ์ที่แตกต่างกันนี้ย่อมส่งผลให้บุคคลมีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติในเรื่องต่าง ๆ แตกต่างกันไปด้วย จากการศึกษาของ นาย และเวอร์บา (Norman H. Nie and Sidney Verba) พบว่า การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองและการได้รับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองจะเพิ่มขึ้นอย่างมั่นคงตามอายุ จนกระทั่งถึงวัยกลางคนและจะค่อย ๆ ลดลงทีละน้อยเมื่อถึงวัยสูงอายุ¹ ซึ่งแสดงว่า อายุมีผลอย่างสำคัญต่อความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของบุคคล

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยกับระดับอายุของตำรวจ พบว่า อายุมีผลทำให้ตำรวจมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองแตกต่างกัน กล่าวคือ ตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรที่มีอายุน้อยมีระดับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยสูงกว่าผู้ที่มีอายุมากกว่าอย่างเห็นได้ชัด โดยผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี จำนวนร้อยละ 88.9 มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระดับสูง ขณะที่ ร้อยละ 69.3 ของผู้ที่มีอายุระหว่าง 36-45 ปี และร้อยละ 56.0 ของผู้ที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระดับสูง ระดับอายุของตำรวจจึงเป็นปัจจัยที่มีผลเกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของตำรวจ

ฐานะเศรษฐกิจกับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

โดยปกติแล้วการที่ประชาชนมีอาชีพการงานดีมีรายได้สูงทำให้เขามีเวลาเหลือพอที่จะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับปัญหาของบ้านเมืองและติดตามตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้

¹

โปรดศึกษาเพิ่มเติมใน Norman H. Nie and Sidney Verba, "Political Participation," in Handbook of Political Science : Non-Governmental Politics. eds., by Fred I. Greenstein and Nelson W. Polsby (Massachusetts Addison Wesley Publishing, Co., 1975).

ในทางตรงกันข้าม หากประชาชนมีสภาพยากจนแล้ว ความสนใจส่วนใหญ่จะมุ่งไปยังปัญหาปากท้องมากกว่า ไม่มีเวลาสำหรับคิดเรื่องการเมืองหรือสนใจหาความรู้ทางการเมือง ซึ่งเป็นเรื่องห่างไกลตัวและมีความสลับซับซ้อนยากที่จะเข้าใจ¹

ผลการศึกษาของ เวอร์บาและนาย (Verba and Nie) ในสหรัฐอเมริกาชี้ให้เห็นว่า ฐานะรายได้ของประชาชนมีอิทธิพลต่อการรับข่าวสารทางการเมือง โดยผู้ที่มิฐานะดีจะมีความสนใจรับข่าวสารทางการเมืองมากกว่าผู้ที่ฐานะไม่ดี² ซึ่งมูลเหตุเหล่านี้ น่าจะมีส่วนทำให้บุคคลมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองแตกต่างกันด้วย

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยกับฐานะ เศรษฐกิจของตำรวจ พบว่า รายได้ที่แตกต่างกันไม่มีผลทำให้ตำรวจมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองแตกต่างกัน กล่าวคือ ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มีรายได้สูง (มากกว่า 7,000 บาท) หรือ มีรายได้ต่ำ (ไม่เกิน 5,000 บาท) ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในระดับสูงเช่นเดียวกัน โดยคิดเป็นร้อยละ 72.3 และ 80.2 ตามลำดับ แสดงว่า ฐานะ เศรษฐกิจมิได้เป็นปัจจัยที่มีผลเกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของตำรวจ

การศึกษาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

เป็นที่ยอมรับกันว่า การศึกษามีบทบาทและอิทธิพลอย่างมากต่อการเมืองการปกครองของประเทศ ทั้งนี้เพราะการศึกษาก่อให้เกิดความรู้ ความคิด เห็น และความเชื่อถือต่อปวงชน Richard L. Warren อธิบายไว้ว่า การศึกษามีบทบาทสำคัญยิ่งในการ

¹ ประเสริฐ แยมกลินฟูง, "สังคมวิทยาการเมือง : ประชาธิปไตยในแง่ของสังคมวิทยา" ใน ประพนธ์ นันทิยะกุล (บรรณาธิการ), การเมืองและสังคม (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 228.

² Sidney Verba and Norman H. Nie, Modes of Democratic Participation : A Cross National Comparison (Beverly Hills : Sage Publication, 1971), p.90.

อบรมสั่งสอนในสังคม โดยจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะรักษาไว้ซึ่ง เสถียรภาพความมั่นคงทางสังคม (Social Stability) และการสืบต่อเนื่องของวัฒนธรรม (Cultural Continuity) ดังนั้น สถาบันการศึกษาจึง เป็นเสมือนตัวเชื่อมโยงส่วนประกอบต่าง ๆ ของโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม ¹ ในแง่ความสัมพันธ์ที่มีต่อความรู้ความเข้าใจทางการเมืองนั้น Lipset ได้ชี้ให้เห็นว่า การศึกษาที่สูงขึ้นมีผลอย่างมากต่อชีวิตในแง่ที่จะทำให้บุคคลมีโลกทัศน์ที่กว้างขวางมีความรู้เพิ่มขึ้น เกิดการเปลี่ยนแปลงในรสนิยม และเป็นการเตรียมตัวในการประกอบอาชีพ ² และผลของการมีความรู้ทางการเมืองนี้ย่อม เป็นปัจจัยส่งเสริมให้บุคคล เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยกับระดับการศึกษาของตำรวจพบว่า การศึกษาที่ต่างกันมีผลทำให้ตำรวจมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองแตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่ามีแนวโน้มที่จะมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยสูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาดำกว่าอย่างเป็นที่น่าสังเกต กล่าวคือ ร้อยละ 96.2 ของผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ร้อยละ 83.7 ของผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และร้อยละ 51.8 ของผู้ที่มีการศึกษาดำกว่าปริญญาตรี มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระดับสูง ระดับการศึกษาของตำรวจจึงเป็นปัจจัยที่มีผล เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของตำรวจ

¹

Richard L. Warren, "Education in Rebhausen : A German Village" Studies in Education and Culture Series (New York : Holt, Rinehart of Winston, 1967).

²

Seymon Martin Lipset, Political Man (Garden City : Doubleday, 1960), p.56.

สาขาวิชากับความรู้อความ เข้าใจทางการ เมืองในระบอบประชาธิปไตย

สาขาวิชาที่ศึกษานับ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญในกระบวนการอบรมกล่อม เกลา ทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันการศึกษานั้น ระบบการ เรียนการสอนและหลักสูตร ในแต่ละสาขาวิชาที่ได้กำหนดไว้จะมีอิทธิพลทำให้ความรู้อความ เข้าใจทางการ เมืองของผู้ที่ศึกษา คล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันได้ เนื่องจากมีความชำนาญพิเศษในแต่ละด้านที่แตกต่างกัน อาทิ นักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ย่อมมี เนื้อหาการ เรียนการสอน การอบรมกล่อม เกลาในด้านต่าง ๆ แตกต่างไปจากนักศึกษาที่เรียนด้านกฎหมายหรือสาขาวิชาอื่น ๆ

เป็นที่น่าสัง เกตว่า ผลงานการศึกษาหลายชิ้นได้ชี้ให้เห็นว่าสาขาวิชาที่ต่างกันมีผล ทำให้ความสนใจในการ เข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง และทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ของนักศึกษาแตกต่างกัน เช่น งานวิจัยของสุจิต บุญยงการ เป็นต้น¹ พฤติกรรมและทัศนคติ ดังกล่าว จึงน่าจะเป็นผลสืบ เนื่องมาจากความ เข้มของ เนื้อหาในส่วนที่เกี่ยวกับการ เมือง เป็น ประการสำคัญ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้อความ เข้าใจทางการ เมืองในระบอบ ประชาธิปไตยกับสาขาวิชาที่ดำรงได้ศึกษามา พบว่า สาขาวิชาที่แตกต่างกันของดำรงจะมีผล ทำให้ดำรงมีความรู้อความ เข้าใจทางการเมืองแตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ที่จบการศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์ มีความรู้อความ เข้าใจทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่จบการศึกษาจากสาขาวิชาอื่น ๆ อย่างเด่นชัด โดยร้อยละ 96.7 ของผู้ที่จบการศึกษาในสาขาวิชาทางรัฐศาสตร์มีความรู้อความ เข้าใจทางการเมืองในระดับสูง ขณะที่เพียงร้อยละ 67.2 ของผู้ที่จบการศึกษาจาก สาขาวิชาอื่น ๆ มีคว ารู้อความ เข้าใจทางการเมืองในระดับเดียวกัน แสดงว่าสาขาที่ดำรงจ ศึกษ เป็นปัจจัยที่มีผล เกี่ยวข้องกับคว ารู้อความ เข้าใจทางการเมืองของดำรง

1

สุจิต บุญยงการ, "นิสิตนักศึกษากับการพัฒนาทางการเมืองของไทย".

ใน วารณวาทวิทยาการ : รัฐศาสตร์ (พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2514), หน้า 19-26.

ตำแหน่งกับความรูความ เข้าใจทางการ เมืองในระบบประชาธิปไตย

ในวงการตำรวจนั้น ตำแหน่งน่าจะมีส่วนก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความรูความ เข้าใจทางการ เมืองในระบบประชาธิปไตยได้พอสมควร เพราะนอกจากการดำรงตำแหน่งสูงหรือต่ำ จะแสดงถึงการสั่งสมความรู้ประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ แล้ว ตำแหน่งที่สูงขึ้น ยังช่วยให้บุคคลนั้นได้มีโอกาสเกี่ยวข้องกับกิจกรรมภายนอก เช่น กิจกรรมทางการเมืองและสังคมได้มากขึ้นด้วย อาทิ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้บังคับการ รองผู้บังคับการ ผู้กำกับการ จะมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานมากกว่าผู้ที่ดำรงตำแหน่งรอง ๆ ลงมา ความรับผิดชอบดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับความ เป็นไปของสถานการณ์บ้าน เมือง เพื่อนำมาประยุกต์กับหน้าที่การงานที่รับผิดชอบอยู่

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความรูความ เข้าใจทางการ เมืองในระบบประชาธิปไตย กับตำแหน่งหน้าที่ของตำรวจสันติบาล พบว่า ตำแหน่งหน้าที่ต่างกันไม่มีผลทำให้ตำรวจมีความรูความ เข้าใจทางการ เมืองแตกต่างกัน กล่าวคือ ไม่ว่าจะ เป็นตำแหน่งผู้กำกับการขึ้นไป ตำแหน่งรองผู้กำกับการและสารวัตร หรือตำแหน่งรองสารวัตร ต่างก็มีความรูความ เข้าใจทางการ เมืองในระบบประชาธิปไตยในระดับสูง เป็นส่วนใหญ่ โดยคิดเป็นร้อยละ 86.7, 70.5 และ 74.7 ตามลำดับ แสดงว่า ตำแหน่งหน้าที่มิได้เป็นปัจจัยที่มีผลเกี่ยวข้องกับความรูความ เข้าใจทางการ เมืองของตำรวจ

อายุราชการกับความรูความ เข้าใจทางการ เมืองในระบบประชาธิปไตย

อายุราชการ เป็น เครื่องแสดงให้ เห็นถึงประสบการณ์ที่บุคคลได้รับจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ซึ่งนอกจากข้าราชการจะได้รับความรูในงานที่รับผิดชอบแล้ว บางกรณียังได้รับรู้ภาวการณ์ทางการเมืองที่เข้ามามีส่วนสัมพันธ์กับงานอีกด้วย ในกรณีของตำรวจโดยเฉพาะอย่างยิ่งตำรวจสันติบาลนั้นมีหน้าที่ที่จะต้อง เกี่ยวข้องกับ เรื่องการเมืองโดยตรง ดังนั้นยิ่งบุคคลใดได้ปฏิบัติงานในหน้าที่ดังกล่าวมานานเพียงไร ก็น่าจะเป็นการเพิ่มพูนความรูความ เข้าใจทางการ เมือง แก่บุคคลนั้นได้มากขึ้นเพียงนั้น

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความรูความ เข้าใจทางการ เมืองในระบบประชาธิปไตยกับอายุราชการของตำรวจสันติบาลพบว่าอายุราชการที่แตกต่างกันมีผลทำให้ตำรวจมีความรูความ เข้าใจทางการ เมืองแตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ที่มีอายุราชการไม่มากนัก

(ไม่เกิน 10 ปี) มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองสูงกว่า ผู้ที่มีอายุราชการมาก (มากกว่า 20 ปี) อย่างเห็นได้ชัด โดยร้อยละ 92.3 ของผู้ที่มีอายุราชการไม่มากมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระดับสูง ขณะที่เพียงร้อยละ 59.7 ของผู้ที่มีอายุราชการมากมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระดับเดียวกัน แสดงว่าอายุราชการเป็นปัจจัยที่มีผลเกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของตำรวจ

ลักษณะงานกับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

โดยทั่วไปแล้วการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจสันติบาล จำเป็นต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจทางการเมือง เพื่อให้เกิดความชำนาญเฉพาะด้านในการสืบสวนสอบสวน ผู้กระทำความผิดทางการเมือง อย่างไรก็ตาม เนื่องจากลักษณะของงานภายในกองบังคับการตำรวจสันติบาล จัดแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ งานปฏิบัติการ ได้แก่ การสืบสวนสอบสวนคดีความผิดทางการเมือง และการปฏิบัติการด้านการข่าว กับงานธุรการ ได้แก่ งานสารบรรณ งานกำลังพล งานการเงิน งานพัสดุ เป็นต้น ซึ่งการปฏิบัติงานทั้ง 2 ประเภทนี้ ผู้ปฏิบัติจำเป็นต้องอาศัยพื้นความรู้ทางการเมืองในระดับที่แตกต่างกัน รวมทั้งโอกาสที่จะได้ใช้ความรู้ทางการเมืองก็แตกต่างกันด้วย ลักษณะของงานจึงน่าจะส่งผลกระทบต่อระดับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของตำรวจสันติบาล

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยกับลักษณะงานของตำรวจสันติบาล พบว่า ลักษณะงานที่ต่างกันไม่มีผลทำให้ตำรวจมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองแตกต่างกัน กล่าวคือ ไม่ว่าจะเป็นผู้รับผิดชอบงานปฏิบัติการหรืองานธุรการ ต่างก็มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในระดับสูง เป็นส่วนใหญ่ โดยคิดเป็นร้อยละ 76.3 และ 66.7 ตามลำดับ แสดงว่าลักษณะงานมิได้เป็นปัจจัยที่มีผลเกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของตำรวจ

โดยสรุปแล้วกล่าวได้ว่า มีเพียงปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษา อายุราชการ และสาขาวิชาของการศึกษาเท่านั้นที่มีผลทำให้เกิดความแตกต่างในระดับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4 ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย
จำแนกตามลักษณะทางชีวสังคม สถานะทางเศรษฐกิจ
สังคม และปัจจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่

สถานภาพ	ระดับความรู้ความเข้าใจทางการเมือง	
	ต่ำ	สูง
<u>เพศ</u>		
ชาย	25.7	74.3
หญิง	22.2	77.8
<u>อายุ</u>		
ไม่เกิน 35 ปี	11.1	88.9
36-45 ปี	30.7	69.3
46 ปีขึ้นไป	44.0	56.0
<u>อายุราชการ</u>		
ไม่เกิน 10 ปี	7.7	92.3
11-20 ปี	32.6	67.4
มากกว่า 20 ปี	40.3	59.7
<u>ระดับการศึกษา</u>		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	48.2	51.8
ปริญญาตรี	16.3	87.3
สูงกว่าปริญญาตรี	3.8	96.8
<u>สาขาวิชา</u>		
รัฐศาสตร์	3.3	96.7
อื่น ๆ	32.8	67.2

ตารางที่ 4 (ต่อ)

สถานภาพ	ระดับความรู้ความเข้าใจทางการเมือง	
	ต่ำ	สูง
<u>ตำแหน่ง</u>		
ผบก. รองผบก. และ ผกก.	13.3	86.7
รอง ผกก. และ สว.	29.5	70.5
รอง สว.	25.3	74.7
<u>ฐานะทางเศรษฐกิจ</u>		
รายได้ไม่เกิน 5,000 บาท	19.8	80.2
5,001-7,000 บาท	32.9	67.1
มากกว่า 7,000 บาท	27.7	72.3
<u>ลักษณะงาน</u>		
ฝ่ายปฏิบัติการ	23.7	76.3
ฝ่ายธุรการ	33.3	66.7
รวม	จำนวนร้อยละ	
	25.8	74.2

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมื่อได้ทราบถึงระดับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของ
 คำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรแล้ว สิ่งที่น่าสนใจเกี่ยวเนื่องกันก็คือ คำรวจสันติบาลเหล่านี้
 ได้รับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมาจากที่ใด ผลการวิจัยนี้พบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่
 (ร้อยละ 64.8) ระบุว่า หนังสือพิมพ์เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่เพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ
 ทางการเมือง รองลงมาคือ สถาบันการศึกษา และหนังสือตำรา

ตารางที่ 5 คำถาม : ท่านได้รับความรู้ความเข้าใจทางการเมือง หรือ
 ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เกี่ยวกับการเมืองมาจากที่ใด

ความรู้ความเข้าใจ ทางการเมือง	สถาบัน การศึกษา	ครอบครัว	เพื่อน ร่วมงาน	หนังสือ พิมพ์	วิทยุ	โทรทัศน์	ตำรา	อื่นๆ
ต่ำ	7.6	3.2	7.6	16.8	8.8	10.0	9.6	3.2
สูง	44.0	7.2	21.3	48.0	26.8	29.2	30.4	8.8
	51.6	10.4	28.9	64.8	35.6	39.2	40.0	12.0
	(129)	(26)	(72)	(162)	(89)	(98)	(100)	(30)

หนังสือพิมพ์อาจเป็นสื่อมวลชนที่มีข้อดีอยู่ในด้านความฉับไว (immediacy)
 ความสามารถในการเข้าถึงผู้รับสาร (audience) จำนวนมากในเวลาเดียวกัน และ
 การเข้าถึงประชาชนที่ไม่รู้หนังสือ แต่หนังสือพิมพ์มีบทบาทอย่างสม่ำเสมอในการรายงานเหตุการณ์
 ทางการเมือง การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และที่สำคัญคือ ให้รายละเอียดได้มากกว่าสื่อมวลชน
 ประเภทอื่น อีกทั้งสามารถเก็บรวบรวมเพื่อทบทวนศึกษาได้อีกในอนาคต ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจ
 ที่หนังสือพิมพ์จะเป็นแหล่งความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้อัน
 เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง กิจกรรมทางการเมือง และการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง
 ส่วนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาทฤษฎีและหลักการของระบบการเมืองการปกครอง
 หน้าที่ของสถาบันทางการเมือง ฯลฯ นั้นน่าจะได้มาจากสถาบันการศึกษาและหนังสือตำรามากกว่า
 แหล่งอื่น ๆ

ข้อสังเกตประการหนึ่งคือ หนังสือพิมพ์ที่สำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรระบุว่าเป็นแหล่งข่าวสาร ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่สำคัญ เป็นหนังสือพิมพ์ที่เน้นการเสนอข่าวประเภท hard news ได้แก่ ข่าวการเมือง เศรษฐกิจ ข่าวราชการ หรือข่าวต่างประเทศ ในสัดส่วนที่สูง หนังสือพิมพ์ประเภทนี้ได้แก่ สยามรัฐ 1(ร้อยละ 62.4) และมติชน (ร้อยละ 55.2)

ตารางที่ 6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจทางการเมืองกับหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ

ระดับความรู้ความเข้าใจทางการเมือง	ไทยรัฐ	เดลินิวส์	มติชน	สยามรัฐ	บ้านเมือง	ดาวสยาม	โพสต์เนชั่น	อื่น ๆ
ต่ำ	9.2	6.4	10.0	13.6	4.0	2.4	3.2	3.2
สูง	24.0	18.4	45.2	48.8	18.4	9.2	14.0	12.8
	33.2	24.2	55.2	62.4	22.4	11.6	17.2	16.0
	(83)	(62)	(138)	(156)	(56)	(29)	(43)	(40)

อย่างไรก็ตาม แมื่อดำรงสันติบาลจะมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับสูง เขาก็อาจมีทัศนคติทางการเมือง หรือความคิดเห็นต่อสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ ในทางที่ไม่เอื้ออำนวยต่อระบอบประชาธิปไตยก็ได้ กล่าวคือ ความรู้ความเข้าใจเป็นเพียงส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมทางการเมือง (political culture) ที่ อัลมอนด์ และ เวอร์บา ใช้คำนี้ในความหมายของทัศนคติและความโน้มเอียง (orientations) ของบุคคลที่มีต่อระบบการเมือง และส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมือง¹ ความรู้ความเข้าใจเป็นความโน้มเอียงเชิงรับรู้ (cognitive orientations) อีกสองส่วนที่อัลมอนด์ และ เวอร์บา กล่าวถึงความโน้มเอียงเชิงความรู้สึก (affective orientations) ซึ่งเป็นความรู้สึกผูกพัน

¹ Almond & Verba, Civic Culture, pp.1-22.

ตลอดจนการยอมรับหรือไม่ยอมรับต่อระบบการเมืองและสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ และความโน้มเอียงเชิงประเมินค่า (evaluative orientations) ได้แก่ ความคิดเห็นในเชิงประเมินค่าต่อวัตถุประสงค์ทางการเมือง สถาบันทางการเมือง หรือเหตุการณ์ทางการเมืองต่าง ๆ

ในการวิจัยนี้ จึงได้ทำการศึกษาทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของตัวร่ววจสันติบาลชั้นสัญญาบัตร และทัศนคติดังกล่าวของสถาบันทางการเมืองบางสถาบัน ซึ่งจะได้เสนอผลการวิจัยตามลำดับต่อไปนี้

ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

เมื่อพิจารณาถึงทัศนคติทางการเมืองของตัวร่ววจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรมีความเห็นสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยเพียงใด พบว่า เกือบครึ่งหนึ่งของตัวร่ววจสันติบาลชั้นสัญญาบัตร (ร้อยละ 44.0) มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับปานกลาง ร้อยละ 32.8 มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับสูง และ ร้อยละ 23.2 มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับต่ำ

ตารางที่ 7 ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของตัวร่ววจสันติบาลชั้นสัญญาบัตร

ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย	จำนวน เดิม	ร้อยละ
ต่ำ	58	23.2
ปานกลาง	110	44.0
สูง	82	32.8
รวม	250	100.0

เมื่อจำแนกระดับทัศนคติทางการเมืองของตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรตามระดับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย พบว่า ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระดับสูงมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมากกว่าผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองต่ำกว่า

ข้อโต้แย้งที่สนับสนุนระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยเสนอว่า เนื่องจากระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบที่ให้คุณค่ากับความเป็นมนุษย์ เชื่อมมั่นในความสามารถทางปัญญาของมนุษย์ และยึดหลักเหตุผล ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างดี จึงมักมีแนวโน้มที่จะนิยมการปกครองแบบนี้ นั่นคือ มีทัศนคติแบบประชาธิปไตยนั่นเอง นอกจากนี้ การที่ตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรส่วนใหญ่มีพื้นฐานการศึกษาในสายสังคมศาสตร์ ซึ่งน่าจะมีวิธีการเรียนการสอนที่เปิดกว้างต่อการแสดงความคิดเห็น และใช้เหตุผลโต้แย้งมากกว่าการเรียนในสายวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ซึ่งมีองค์แห่งความรู้ (body of knowledge) ที่แน่นอนหนึ่งเดียว อีกประการหนึ่ง บรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการเมืองที่ค่อนข้างจะเป็นการเมืองแบบเปิด (open politics) ในช่วงตั้งแต่ พ.ศ.2521 เป็นต้นมา อาจทำให้ทัศนคติทางการเมืองของประชาชนไทยโดยทั่วไป ไม่เฉพาะแต่กลุ่มประชากรนี้มีแนวโน้มที่สอดคล้องและเอื้ออำนวยต่อระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น เพราะประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่ต้องมีการปฏิบัติจริง ดังนั้น ถ้ามีโอกาสที่จะปฏิบัติการทางการเมืองจริง ก็น่าจะมีโอกาสเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นด้วย

การที่ตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยค่อนข้างสูงอาจขัดกับความเชื่อทั่วไป และข้อสังเกตจากงานวิจัยหลายชิ้นที่ว่า ข้าราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับตำรวจ การควบคุม ลงโทษ การบังคับใช้กฎหมาย การใช้กำลัง เช่น ทหาร ตำรวจ ข้าราชการฝ่ายปกครอง น่าจะมีทัศนคติแบบอำนาจนิยม ปรากฏการณ์นี้อาจอธิบายได้ว่า มีสาเหตุเนื่องมาจาก ลักษณะภารกิจของตำรวจสันติบาลแตกต่างไปจากตำรวจและทหารทั่วไป ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

เพื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรต่าง ๆ ที่อาจมีต่อทัศนคติทางการเมืองของตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตร จึงได้ทำการวิเคราะห์จำแนกระดับทัศนคติทางการเมืองตามลักษณะทางชีวสังคม สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมและปัจจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ ดังที่แสดงผลไว้ในตารางที่ ๘

ตารางที่ 8 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านเพศ อายุ อายุราชการ
ระดับการศึกษา สาขาวิชาของการศึกษา ตำแหน่ง ฐานะทางเศรษฐกิจ
ลักษณะของงานที่ปฏิบัติกับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

	ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย		
	ต่ำ	กลาง	สูง
<u>เพศ</u> (χ^2 Sig = 0.3614)			
ชาย	22.8	43.6	33.6
หญิง	33.3	55.6	11.1
<u>อายุ</u> (Gamma = -0.39919)			
ไม่เกิน 35 ปี	17.2	31.3	51.5
36-45 ปี	21.8	56.4	21.8
46 ปีขึ้นไป	38.0	44.0	18.0
<u>อายุราชการ</u> (Gamma = -0.44555)			
ไม่เกิน 10 ปี	13.2	29.7	57.1
11-20 ปี	27.2	52.1	20.7
มากกว่า 20 ปี	31.3	58.2	16.5
<u>ระดับการศึกษา</u> (Gamma = 0.25824)			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	22.9	61.4	15.7
ปริญญาตรี	26.2	32.0	41.8
สูงกว่าปริญญาตรี	7.7	53.8	38.5
<u>สาขาวิชาของการศึกษา</u> (χ^2 Sig = 0.00000)			
รัฐศาสตร์	11.5	23.0	65.6
อื่น ๆ	27.0	50.8	22.2

ตารางที่ 8 (ต่อ)

สถานภาพทาง เศรษฐกิจ-สังคม	ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย		
	ต่ำ	กลาง	สูง
<u>ตำแหน่ง</u> (Gamma = 0.16541)			
หมก., รองหมก. และ ผกก.	26.7	40.0	33.3
รองผกก. และ สว.	23.0	57.4	19.6
รอง สว.	23.0	39.6	37.4
<u>ฐานะทางเศรษฐกิจ</u> (Gamma = -0.18076)			
รายได้ไม่เกิน 5,000 บาท	22.3	36.4	41.3
5,001-7,000 บาท	22.0	53.6	24.4
มากกว่า 7,000 บาท	27.7	46.8	25.5
<u>ลักษณะงาน</u> (χ^2 Sig = 0.27000)			
ฝ่ายปฏิบัติการ	21.0	44.1	34.9
ฝ่ายธุรการ	31.5	37.0	31.5
รวม	23.2	44.0	32.8

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิจัยพบว่า ค่าตรวจสอบสมมติฐานที่เกี่ยวกับอายุ อายุราชการ และสาขาวิชา ที่ศึกษาต่างกัน จะมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ฐานะทางเศรษฐกิจ และลักษณะ การปฏิบัติงาน ไม่มีผลต่อทัศนคติทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อจำแนกระดับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ตามความแตกต่างของ อายุของกลุ่มประชากร พบว่า ค่าตรวจสอบสมมติฐานที่เกี่ยวกับอายุมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่าผู้ที่มีอายุมากกว่า กล่าวคือ ร้อยละ 51.5 ของผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี มีทัศนคติแบบประชาธิปไตยในระดับสูง แต่เพียงร้อยละ 21.8 และ 18.0 ของผู้ที่มีอายุ 36-45 ปี และ 40 ปีขึ้นไปเท่านั้น ที่มีทัศนคติแบบประชาธิปไตยสูง ปรากฏการณ์เช่นนี้สอดคล้องกับผลการวิจัย และข้อสังเกตของนักรัฐศาสตร์หลายท่านที่พบว่า ยิ่งบุคคลมีอายุมากขึ้น ทัศนคติแบบประชาธิปไตยจะลดต่ำลง หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าบุคคลที่มีอายุมากจะมีลักษณะอนุรักษนิยมมากขึ้นนั่นเอง

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยด้านอายุราชการ ก็พบแนวโน้มในทิศทางเดียวกันว่าผู้ที่มีอายุราชการน้อยกว่าจะมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่าผู้ที่มีอายุราชการมากกว่า ค่าที่เห็นได้จากข้อมูลในตารางที่ 8 ว่าค่าตรวจสอบสมมติฐานที่เกี่ยวกับอายุราชการไม่เกิน 10 ปี มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับสูง ร้อยละ 57.1 ขณะที่ผู้ที่มีอายุราชการระหว่าง 11-20 ปี และมากกว่า 20 ปี ส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับปานกลาง (ร้อยละ 52.1 และร้อยละ 52.2 ตามลำดับ) และในสองกลุ่มหลังนี้ มีผู้ที่มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยค่อนข้างต่ำมากกว่าผู้ที่มีทัศนคติแบบประชาธิปไตยในระดับสูง

โดยทั่วไปแล้ว นอกจากข้อเท็จจริงที่ว่า อายุจริงกับอายุราชการจะมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกันอยู่แล้ว แนวความคิดเกี่ยวกับสังคมวิทยาอาชีพมักจะเสนอว่า เมื่อบุคคลอยู่ในองค์การหนึ่ง เป็นเวลานานมักจะมีแนวโน้มที่จะมีความคิดแบบอนุรักษนิยม ซึ่งเน้นการรักษาสถานภาพ ตลอดจนระเบียบสถาบัน เดิมมากกว่าความต้องการการเปลี่ยนแปลงหรือเปิดรับแนวความคิดใหม่ ๆ ซึ่งอาจเนื่องมาจากความเคยชินกับภารกิจที่ทำอยู่จนไม่สามารถมองเห็นข้อบกพร่องหรือสิ่งที่ต้องการการเปลี่ยนแปลง หรืออยู่ในตำแหน่งที่มีอำนาจอยู่แล้ว จึงทำให้ทัศนคติต่อสิ่งอื่น ๆ มีแนวโน้มที่จะต้องการรักษาสถานภาพเดิมไว้ด้วย

อีกประการหนึ่ง ทศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย เป็นสิ่งที่มีลักษณะใกล้เคียงกับความ เป็นอุดมคติและเกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อโลก และมนุษย์ในแง่ดี เชื่อมั่นในเหตุผล และ ความสามารถของมนุษย์ ผู้ที่มีอายุมากผ่านประสบการณ์ในชีวิตทั้งที่ เกี่ยวข้องกับการทำงาน และในชีวิตประจำวัน อาจทำให้มีทัศนคติต่อโลกจากแง่มุมของความเป็นจริงมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของการเมืองไทย ซึ่งองค์ประกอบและกระบวนการต่าง ๆ ไม่ค่อยสอดคล้องกับความ เป็นประชาธิปไตยในอุดมคตินัก เมื่อเป็นเช่นนี้ตำราวิจัยสันติบาลหรือประชาชนทั่วไป เมื่อมี อายุมากขึ้นก็อาจมีแนวโน้มที่ศรัทธาความ เชื่อมั่นต่ออุดมการณ์ประชาธิปไตยลดน้อยลง เมื่อประสบการณ์จริงที่ได้พบไม่ยืนยันความ เป็นไปได้ของหลักการเหล่านั้น เสมอไป

ในประเด็นความแตกต่างของทัศนคติ เมื่อจำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษา ซึ่งพบว่า ผู้ที่จบการศึกษาในสาขารัฐศาสตร์มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมากกว่าผู้ที่จบการ ศึกษาสาขาอื่น ๆ อย่างมาก กล่าวคือ ร้อยละ 65.5 ของผู้ที่จบการศึกษาด้านรัฐศาสตร์ มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับสูง ขณะที่ในกลุ่มผู้ที่จบการศึกษาสาขาอื่น ๆ เพียงร้อยละ 22.2 เท่านั้นที่มีทัศนคติสอดคล้องกับระบบประชาธิปไตยในระดับสูง ผลการวิจัย นี้ อาจไม่น่าแปลกใจ ถ้าเรามีข้อสันนิษฐานเบื้องต้นว่า การเรียนรัฐศาสตร์ทำให้คนมีทัศนคติ เป็นประชาธิปไตย แต่ก็อาจโต้แย้งได้ว่า การที่บุคคลมีความรู้ทางรัฐศาสตร์อย่างดี (อันเนื่อง มาจากการเรียนรัฐศาสตร์) ก็อาจทำให้เขาทราบว่า ทัศนคติแบบประชาธิปไตยซึ่งสังคมถือว่า ถูกต้อง เหมาะสมนั้นคืออย่างไร และเขาก็สามารถแสดงออกซึ่งทัศนคติเช่นนั้นได้ ไม่ว่าทัศนคติ ที่แท้จริงของเขาเป็นอย่างไร

อย่างไรก็ตาม ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมิได้ เป็นสิ่งที่มีองค์ประกอบ เพียงหนึ่งเดียว แต่ประกอบด้วยความคิดเห็นเชิงประ เหมินค่าต่อหลักการปรัชญาทางการเมือง วัตถุประสงค์ทางการเมือง สถาบันทางการเมือง และกระบวนการทางการเมืองหลายอย่าง ในการวิจัยนี้ ได้กำหนดศึกษาความคิดเห็นของตำราวิจัยสันติบาลชั้นสัญญาบัตร ที่มีต่อสถาบันทางการเมืองและ กระบวนการทางการเมืองของไทย ว่า ความคิดเห็นนั้นมีความสอดคล้อง และ เชื่ออำนวยการต่อ หลักการประชาธิปไตยเพียงใด

ทัศนคติทางการเมืองคือ "ผู้นำทางการเมือง"

กนก วงษ์ตระหง่าน กล่าวว่า การเมืองไทย เป็น เรื่องของชนชั้นนำ นั่นคือ กลุ่มบุคคลที่มีบทบาทในทางการเมืองที่มีผลต่อการ เปลี่ยนแปลงทางการเมือง เป็นชนชั้นนำมากกว่าที่จะ เป็นบุคคลทั่วไป¹ ผู้นำทางการเมืองจึง เป็นสถาบันทางการเมืองที่มีบทบาทโดดเด่นกว่า สถาบันทางการเมืองอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผลประโยชน์ พรรคการเมือง หรือรัฐสภา ผู้นำทางการเมืองอาจมีที่มาต่าง ๆ กัน เช่น แมกซ์ เวเบอร์ นักสังคมวิทยา ชาวเยอรมัน ได้แบ่งประเภทผู้นำทางการเมืองเป็น 3 ประเภท² คือ ผู้นำตามกฎหมายและเหตุผล (legal-rational leader) ผู้นำตามจารีตประเพณี (traditional leader) และผู้นำประเภทบุญญาบารมี (charismatic leader)

ในการวิจัยนี้ จะได้มุ่งความสนใจไปยังที่มาของผู้นำทางการเมืองที่สอดคล้องกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย และการใช้อำนาจของผู้นำทางการเมืองที่เน้นการใช้กฎหมาย และเหตุผล ความเสมอภาคในโอกาส และหลักการปกครองด้วยเสียงข้างมาก ดังนั้น เจเนอรัลของการ เป็นผู้นำทางการเมืองตามหลักการนี้ จึงมิได้ขึ้นอยู่กับชาติกำเนิด สถานะทาง เศรษฐกิจ สังคม อาชีพ ฯลฯ แต่จะขึ้นอยู่กับลัทธิแห่งความเป็นพลเมือง ความสามารถ และที่สำคัญที่สุดคือ ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความยินยอม

ผู้วิจัยได้สอบถามความคิดเห็นของตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรต่อลักษณะและคุณสมบัติของผู้นำที่มาของผู้นำทางการเมือง และการใช้อำนาจของผู้นำทางการเมือง โดยใช้การวัดแบบ rating scale ให้อธิบายเห็นด้วยกับข้อความนั้น ๆ เพียงใด ข้อความเหล่านั้น ได้แก่

1. คนไทยทั่วไปยังมีความรู้น้อย ถ้าให้มีสิทธิในการเลือกตั้งผู้นำประเทศโดยตรง อาจถูกใช้เล่ห์กลให้ เลือกผู้ที่ไม่เหมาะสมมาบริหารประเทศ
2. ประเทศไทย เป็นประเทศกำลังพัฒนาที่มีปัญหามากมายและควรมีผู้นำที่ เข้มแข็ง มีอำนาจ มีความเด็ดขาด เช่น จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์

¹ กนก วงษ์ตระหง่าน, การเมืองในระบอบประชาธิปไตยไทย (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527), หน้า 154-155.

² Max Weber, From Max Weber : Essays in Sociology, edited by Hans H. Gerth and C. Wright Mills (New York : Oxford University Press, 1958).

๓. การประกาศใช้กฎอัยการศึกและหรือมาตรา 17 มาตรา 21 และมาตรา 27 ซึ่งให้อำนาจผู้นำในการปราบปรามผู้ต่อต้านรัฐบาลอย่างเด็ดขาดและรุนแรง นับเป็นมาตรการที่จำเป็น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองโดยไม่มีขัดต่อหลักการประชาธิปไตย

4. ระบบอาวุโสเป็นระบบที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทย ผู้นำที่เหมาะสมจึงสมควรเป็นผู้ที่สูงอายุ

5. ตำแหน่งสำคัญทางการเมือง เช่น นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเหมาะสมสำหรับบุคคลบางคนหรือบางกลุ่ม เท่านั้น บุคคลทั่วไปไม่มีความสามารถพอที่จะรับผิดชอบในหน้าที่เหล่านี้ได้

ถ้านายตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรตอบคำถามในเชิงไม่เห็นด้วยกับข้อความเบื้องต้นนั้นหมายความว่า นายตำรวจสันติบาลผู้นั้นมีทัศนคติเกี่ยวกับผู้นำทางการเมืองที่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย แต่ถ้านายตำรวจสันติบาลตอบคำถามในเชิงเห็นด้วยแล้วแสดงว่าเขามีทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตยในทางตรงกันข้าม

ผลการวิจัยพบว่า ตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรมีทัศนคติในประเด็นผู้นำทางการเมืองที่สอดคล้องกับระบบประชาธิปไตยค่อนข้างสูง กล่าวคือ ร้อยละ 48.0 ได้คะแนนในระดับสูง และร้อยละ 37.6 ได้คะแนนในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๑ ทัศนคติของตำรวจสันติบาลต่อลักษณะและคุณสมบัติของผู้นำทางการเมือง

ทัศนคติต่อผู้นำทางการเมือง	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำ	36	14.4
กลาง	94	37.6
สูง	120	48.0
รวม	250	100

เมื่อพิจารณาจำแนกตามปัจจัยด้านชีวสังคม สถานะทางเศรษฐกิจ-สังคม และ ปัจจัยที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ พบว่า ตัวแปรด้านอายุ อายุราชการ และสาขาวิชาที่ศึกษา เท่านั้นที่มีอิทธิพลต่อความแตกต่างของทัศนคติต่อผู้นำทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ กลุ่มประชากรที่มีอายุจริงน้อย อายุราชการน้อย และศึกษามาในสาขาวิชารัฐศาสตร์ มีทัศนคติที่สอดคล้องกับผู้นำในหลักการประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มประชากรอื่น ๆ (โปรดดู ตารางที่ 10 ซึ่งอาจ เนื่องจากผู้ที่มีอายุน้อยกว่าให้ความสำคัญกับโอกาสของความก้าวหน้า ค่อนข้างมาก ช่วงอายุนี้ยังมีความมั่นคงด้านการทำงานไม่มากนัก จึงต้องการโอกาสและความสำเร็จ ในการปฏิบัติหน้าที่สูง ผู้นำทางการเมืองอาจถือได้ว่าเป็นอาชีพ ชนิดหนึ่ง ดำรงสันติบาล ขึ้นสัญญาบัตรที่มีอายุจริงค่อนข้างน้อยและอายุราชการค่อนข้างน้อยอาจ เปรียบเทียบ โอกาสของ ความก้าวหน้าสำหรับงานของตน กับหลักการที่เน้นความเสมอภาคในโอกาสที่จะขึ้น เป็นผู้นำ ทางการเมือง นอกจากนี้ผู้ที่มีอายุน้อยมักมีแนวโน้มที่จะไม่พอใจหรือต่อต้านการใช้อำนาจเด็ดขาด โดยไม่มีโอกาสโต้แย้ง ขณะที่ผู้มีอายุมากกว่าอยู่ในฐานะที่มีความมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่ และ มีอำนาจมากกว่าย่อมไม่ต้องการให้มีผู้มาท้าทายหรือโต้แย้งการใช้อำนาจ จึงมีความเห็นสนับสนุน การใช้อำนาจเด็ดขาดมากกว่า ผู้ที่มีอายุน้อยกว่า

ตารางที่ 10 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้าน เพศ อายุ อายุราชการ ระดับการศึกษา สาขาวิชาของการศึกษา ตำแหน่ง ฐานะทางเศรษฐกิจ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติกับทัศนคติทางการเมือง เกี่ยวกับลักษณะและ คุณสมบัติผู้นำทางการเมือง

สถานภาพทาง เศรษฐกิจ-สังคม	ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย		
	ต่ำ	กลาง	สูง
เพศ (χ^2 Sig = 0.5249)			
ชาย	14.5	37.0	48.5
หญิง	11.1	55.6	33.3

ตารางที่ 10 (ต่อ)

สถานภาพทางเศรษฐกิจ-สังคม	ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย		
	ต่ำ	กลาง	สูง
<u>อายุ</u> (Gamma = -0.39780)			
ไม่เกิน 35 ปี	10.1	22.2	67.7
36-45 ปี	15.8	47.6	36.6
46 ปีขึ้นไป	20.0	48.0	32.0
<u>อายุราชการ</u> (Gamma = -0.44226)			
ไม่เกิน 10 ปี	7.7	17.6	74.4
11-20 ปี	20.7	45.6	33.7
มากกว่า 20 ปี	15.0	53.7	31.3
<u>ระดับการศึกษา</u> (Gamma = 0.24490)			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	14.5	50.6	34.9
ปริญญาตรี	16.3	29.8	53.9
สูงกว่าปริญญาตรี	3.8	38.5	57.7
<u>สาขาวิชาของการศึกษา</u> (χ^2 Sig = 0.00000)			
รัฐศาสตร์	8.2	18.0	73.8
อื่น ๆ	14.6	43.9	39.7
<u>ตำแหน่ง</u> (Gamma = 0.11682)			
ผบก., รองผบก. และผกก.	13.3	46.7	40.0
รองผกก. และสว.	9.8	50.8	39.4
รอง สว.	16.1	32.2	51.7
<u>ฐานะทางเศรษฐกิจ</u> (Gamma = -0.13678)			
รายได้ไม่เกิน 5,000 บาท	14.8	29.8	55.4
5,001-7,000 บาท	15.9	43.9	40.2
มากกว่า 7,000 บาท	10.6	46.8	42.6
<u>ลักษณะงาน</u> (χ^2 Sig = 0.39620)			
ฝ่ายปฏิบัติการ	14.5	35.0	50.5
ฝ่ายธุรการ	14.8	44.5	40.7
รวม	14.4	37.6	48.0

ทัศนคติทางการเมืองต่อ "ทหาร"

เป็นที่ทราบกันดีว่า ระบบการเมืองไทยเป็นระบบที่ข้าราชการประจำมีอิทธิพลอย่างสูงตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งทหาร ทหาร เป็นองค์กรที่มีลักษณะ เฉพาะตัว คือ มีระเบียบวินัย สายการบังคับบัญชา การปลูกฝังระบบความคิดที่เป็นอันหนึ่งอันเดียว ตลอดจนมีกำลังอาวุธ กองทัพอไทยมีประวัติศาสตร์ยาวนานในการ เข้ามามีบทบาททางการเมือง อาจกล่าวได้ว่าเป็นพลังที่นำการ เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่มีความสำคัญไม่น้อยกว่า ข้าราชการพลเรือน หรือปัญญาชน การยึดอำนาจโดยคณะทหาร เป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งไม่น้อยกว่าการ เลือกตั้ง นายทหารระดับสูงของกองทัพมักจะทำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ ทางการเมือง การบริหาร การที่ทหาร เข้ามามีบทบาททางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ แม้จะในรูปแบบที่ต่างกัน ได้สร้างทัศนคติของทหารให้เห็นว่าการที่ทหาร เข้ามามีบทบาททางการเมือง เป็นสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม และอาจถึงขั้นเป็นสิ่งจำเป็นต่อความอยู่รอดของชาติ¹ ดังนั้นแม้ว่าสถาบันทหารจะมีได้ เป็นสถาบันทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามหลักการทั่วไป แต่ในกรณีของระบบการเมืองไทย ทัศนคติต่อทหารก็เป็นประเด็นหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติประชาธิปไตย ในที่นี้จะได้อธิบายเอาแนวความคิดเรื่องทหารอาชีพ (professional soldier) ที่เสนอว่า ควรมีการแบ่งแยกหน้าที่ให้ชัดเจนว่า ทหารมีหน้าที่เฉพาะของคนในการป้องกันประเทศ ไม่ควรใช้อำนาจของคน เข้าแทรกแซงการเมืองจนสถาบันทางการเมืองและกระบวนการทางการเมืองไม่สามารถพัฒนาไปได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อความที่ใช้ทดสอบทัศนคติของดำรงสันติบาลชั้นสัญญาบัตร ต่อทหารกับการเมือง ได้แก่

1. เมื่อรัฐบาลพลเรือนอ่อนแอ ไร้ประสิทธิภาพในการบริหารประเทศ และไม่สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ ก็ควรให้ทหารเข้าทำการปกครอง เพื่อให้ประเทศชาติเข้มแข็งและอยู่รอด
2. นักการเมืองพลเรือนมักจะเกิดความขัดแย้งกันต่อสู้แย่งอำนาจและผลประโยชน์จนประเทศอยู่ในสภาพสับสนวุ่นวาย จึงไม่ควรให้โอกาสนักการเมือง พลเรือนเข้าปกครองประเทศ

¹โปรดดูทัศนะของทหารค่อมบทบาททางการเมืองของคนในบทที่ 3 ของ กนก วงษ์ตระหง่าน, การเมืองในระบอบประชาธิปไตยไทย, หน้า 144-187.

3. หน้าที่ของทหาร คือการป้องกันประเทศไม่ใช่ปกครองประเทศ ทหารจึงควรทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด ไม่ควรเข้าแทรกแซงทางการเมือง

4. แม้ว่าทหารจะสามารถยึดอำนาจการปกครองได้ แต่ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือจากข้าราชการประจำ ภาคเอกชนและประชาชนทั่วไปแล้ว ทหารก็จะไม่สามารถบริหารประเทศไปได้

5. การปฏิวัติ รัฐประหารของคณะทหารในอดีตที่ผ่านมา ทำให้สถาบันทางการเมืองที่สำคัญของไทย เช่น สภาผู้แทนราษฎร พรรคการเมืองขาดการปฏิบัติงานอย่างค่อเนื่องจนเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตยต้องชะงักงัน

จากคำถามเชิงปฏิบัติการ เบื้องต้น ถ้าสำรวจสันติบาลขึ้นสัญญาบัตรไม่เห็นด้วยกับข้อความที่ 1 และ 2 และเห็นด้วยกับข้อความที่ 3, 4 และ 5 แล้ว นั้นหมายความว่า ดำรวจสันติบาลขึ้นสัญญาบัตรผู้นั้นมีทัศนคติที่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย

ตารางที่ 11 ทัศนคติของตำรวจสันติบาลต่อความสัมพันธ์ระหว่างทหารกับการเมือง

ทัศนคติต่อทหารกับการเมือง	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำ	17	6.8
กลาง	111	44.4
สูง	122	48.8
รวม	250	100.0

ผลการวิจัยพบว่า ตำรวจสันติบาลขึ้นสัญญาบัตรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อทหารกับการเมืองอย่างสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย กล่าวคือ ร้อยละ 48.8 มีทัศนคติที่สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย ในประเด็นนี้ อยู่ในระดับสูง และร้อยละ 44.4 อยู่ในระดับปานกลาง โดยไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในระดับทัศนคติที่สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย ในเรื่องทหารของตำรวจสันติบาลขึ้นสัญญาบัตรที่มีความแตกต่างกันในด้าน เพศ อายุ อาวุธราชการ ระดับการศึกษา สาขาวิชา ตำแหน่ง ฐานะทางเศรษฐกิจและลักษณะงาน มีเพียงปัจจัยในด้าน

สาขาวิชาการศึกษาเท่านั้นที่พบว่า ผู้ที่จบการศึกษาทางรัฐศาสตร์ และผู้ที่จบการศึกษาจากสาขาอื่นมีความคิดเห็นในเรื่องนี้ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ ร้อยละ 70.5 ของผู้ที่จบการศึกษาทางรัฐศาสตร์มีทัศนคติเกี่ยวกับทหารที่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยในระดับสูง ขณะที่ร้อยละ 41.8 ของผู้ที่จบการศึกษาสาขาอื่น ๆ มีทัศนคติที่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยในระดับนั้น

ตารางที่ 12 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้าน เพศ อายุ อายุราชการ ระดับการศึกษา สาขาวิชาของการศึกษา ตำแหน่ง ฐานะทางเศรษฐกิจ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติกับทัศนคติทางการเมือง เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทหารกับการเมือง

สถานภาพ	ทัศนคติเกี่ยวกับทหาร		
	ต่ำ	กลาง	สูง
<u>เพศ</u> (χ^2 Sig = 0.3439)			
ชาย	7.1	43.5	49.4
หญิง	0.0	66.7	33.3
<u>อายุ</u> (Gamma = -0.21028)			
ไม่เกิน 35 ปี	7.1	34.3	58.6
36-45 ปี	5.0	52.5	42.5
46 ปีขึ้นไป	10.0	48.0	42.0
<u>อายุราชการ</u> (Gamma = -0.32414)			
ไม่เกิน 10 ปี	4.4	30.8	64.8
11-20 ปี	5.5	55.4	39.1
มากกว่า 20 ปี	11.9	47.8	40.3

ตารางที่ 12 (ต่อ)

สถานภาพ	ทัศนคติเกี่ยวกับทหาร		
	ต่ำ	กลาง	สูง
<u>ระดับการศึกษา</u> (Gamma = 0.26631)			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	7.2	54.2	38.6
ปริญญาตรี	7.8	40.4	51.8
สูงกว่าปริญญาตรี	0.0	34.6	65.4
<u>สาขาวิชาของการศึกษา</u> (χ^2 Sig = 0.0002)			
รัฐศาสตร์	0.0	29.5	70.5
อื่น ๆ	9.0	49.2	41.8
<u>ตำแหน่ง</u> (Gamma = 0.08825)			
ผบก., รองผบก. และ ผกก.	13.3	40.0	46.7
รอง ผกก. และ สว.	1.6	55.8	42.6
รอง สว.	8.0	40.8	51.2
<u>ฐานะทางเศรษฐกิจ</u> (Gamma = -0.03839)			
รายได้ไม่เกิน 5,000 บาท	8.3	39.7	52.1
5,001-7,000 บาท	4.9	52.4	42.7
มากกว่า 7,000 บาท	6.4	42.6	51.1
<u>ลักษณะงาน</u> (χ^2 Sig = 0.2530)			
ฝ่ายปฏิบัติการ	5.4	43.5	51.1
ฝ่ายธุรการ	11.1	46.3	42.6
รวม	6.8	44.4	48.8

ทัศนคติทางการเมืองต่อ "สิทธิเสรีภาพ"

หลักการเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในระบอบประชาธิปไตย โดยถือว่าเป็นสิ่งเกื้อกูลที่ทำให้มนุษย์สามารถใช้ปัญญา และเหตุผลอย่างเต็มที่เพื่อทำการปกครองตนเอง เสรีภาพที่ได้รับการรับรองจากรัฐธรรมนูญของหลายประเทศ ได้แก่ เสรีภาพในการพูด เสรีภาพในการพิมพ์ เสรีภาพในการรวมกลุ่มและแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในทางศาสนา แต่เสรีภาพก็เป็นประเด็นที่มีการโต้แย้ง และมีปัญหาหนักที่สุดในการกำหนดตีความขอบเขต คำว่าเสรีภาพมักมีความหมายไปในทางที่ว่า บุคคลสามารถปฏิบัติกิจการต่าง ๆ ได้ โดยปราศจากการขัดขวาง ปัญหาที่เกิดขึ้นเสมอ คือ บุคคลอาจใช้เสรีภาพเกินขอบเขต ในเรื่องนี้ จรูญ สุภาพ ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับเสรีภาพว่า หมายถึงโอกาสที่บุคคลจะทำสิ่งที่พึงปรารถนาได้ โดยจะถูกควบคุมน้อยที่สุด แต่ขณะเดียวกันการใช้เสรีภาพ หรือการกระทำดังกล่าวจะต้องไม่ขัดขวางต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน โดยไม่ละเมิดเสรีภาพของบุคคลอื่น¹

อย่างไรก็ตามในความเป็นจริงแล้วจะพบความคลุมเคลือ (ambiguous)

ในประเด็นคำถามที่ว่า "การใช้เสรีภาพแค่ไหนจึงจะไม่ขัดขวางต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม" ความคลุมเคลือที่เกิดขึ้นนี้เองมักถูกผู้ปกครองใช้เป็นข้ออ้างในการจำกัดการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยพิจารณาว่าเป็นการใช้เสรีภาพเกินขอบเขต ดำรงสันติบาลมีภารกิจในการควบคุมสอดส่องกิจกรรมทางการเมือง จึงจำเป็นต้องเข้าไปเกี่ยวข้องโดยตรงกับข้อโต้แย้งในเรื่องสิทธิเสรีภาพนี้

ข้อความที่ใช้ทดสอบทัศนคติของตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตร ต่อเรื่องสิทธิเสรีภาพ ได้แก่

1. การประท้วงเพื่อเรียกร้องสิทธิอันชอบธรรม หรือต่อต้านการบริหารงานอันมิชอบ ไม่ถูกไม่ควรถือว่าผิดโดยวิธีสันติและปราศจากอาวุธ ถือว่าเป็นการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่ควรกระทำอย่างยิ่ง
2. มนุษย์ไม่ว่าจะโง่เขลาหรืออ่อนการศึกษาแค่ไหน จะยังคงไว้ซึ่งความสามารถที่จะใช้เหตุผลเลือกทางเดินที่ถูกต้องให้แก่ตนเองและสังคมได้

¹

จรูญ สุภาพ, หลักรัฐศาสตร์ฉบับพิสดาร : แนวทฤษฎีและประยุกต์, หน้า 325.

3. เราควร เชื่อในความสามารถและสติปัญญาของคนธรรมดาว่าจะสามารถใช้เหตุผล คัดลึนใจ เลือกผู้นำทางการ เมืองและ เปลี่ยนตัวผู้นำทางการ เมือง

4. คุณค่าของมนุษย์มักแตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา ฐานะและคามศักดิ์ตระกูล

ถ้าสำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรพิจารณาค่าตอบในเชิง เห็นด้วยกับข้อความที่ 1, 2 และ 3 และไม่เห็นด้วยกับข้อความที่ 4 นั้นแสดงให้เห็นว่า ตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรผู้นั้นมีทัศนคติ ที่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย

ตารางที่ 13 ทัศนคติของตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรต่อความ เชื่อมั่นสิทธิ เสรีภาพ ทางการ เมือง

ทัศนคติต่อ เสรีภาพ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำ	82	32.8
กลาง	103	41.2
สูง	65	26.0
รวม	250	100.0

ผลการวิจัยพบว่า ตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรมีทัศนคติที่สอดคล้องกับระบบประชาธิปไตย ในประเด็นสิทธิ เสรีภาพ ในระดับที่ต่ำกว่าทัศนคติที่เกี่ยวกับประชาธิปไตยในเรื่องอื่น ๆ อย่าง น่าสังเกต ถึงแม้ว่าส่วนใหญ่ (ร้อยละ 41.2) ของกลุ่มประชากรจะมีทัศนคติในระดับปานกลาง ร้อยละ 32.8 ของตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรมีความคิด เห็นต่อสิทธิ เสรีภาพที่สอดคล้องกับ ประชาธิปไตยในระดับต่ำ เพียงร้อยละ 26.0 ที่มีทัศนคติสนับสนุนในระดับสูง

การใช้สิทธิ เสรีภาพมักจะถูกมอง เป็น เรื่องของการสร้างความวุ่นวาย เพื่อผลประโยชน์ เฉพาะกลุ่ม มากกว่าที่จะ เป็น เรื่องของปฏิบัติการประชาธิปไตย ข้อโต้แย้งนี้มักอยู่ในรูปที่ว่า ประชาชนไม่มีคุณภาพไม่รู้จักสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ และกฎระเบียบต่าง ๆ ทำให้เกิดการใช้สิทธิ หน้าที่และ เสรีภาพอย่างงไม่รู้จักขอบ เขตของการกระทำของตนเอง ซึ่งส่งผลให้เกิดความวุ่นวาย

ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม แนวคิดนี้เห็นว่าประชาชนทั่วไปมักไม่สนใจในหน้าที่ของตนที่พึงกระทำ กลับสนใจแต่สิทธิและเสรีภาพของคนมากกว่า จึงทำให้มีแต่ผู้ที่เรียกร้องสิ่งที่ตนพึงจะได้ตามสิทธิโดยไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ของคนที่มาควบคุมกับสิทธิ

คดีการ เมืองต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของตำรวจสันติบาลก็มักจะ เกี่ยวข้องกับการใช้สิทธิ เสรีภาพทางการเมืองซึ่งส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับ การตีความวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา โดยเข้มงวดจำกัด ยอมรับครุฑระของแนวความคิดข้างต้น ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนธรรมซึ่งให้ค่าสูงกับ ความสงบ เรียบร้อยมากกว่าการเปิดโอกาสให้มีการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น ซึ่งเห็นกันว่านำมาซึ่งความขัดแย้ง

เมื่อพิจารณาจำแนกกับทัศนคติประชาธิปไตยในประเด็นสิทธิ เสรีภาพตามลักษณะทางชีวสังคม สถานะ เศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยเกี่ยวกับหน้าที่การงาน พบว่าตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรที่มีอายุน้อยกว่า อายุราชการต่ำกว่า มีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติประชาธิปไตยในแง่ที่สูงกว่าผู้ที่มีอายุและอายุราชการมากกว่า ร้อยละ 45.5 ของผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี แสดงทัศนคติสอดคล้องกับหลักการสิทธิ เสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยในระดับสูง ขณะที่เพียงร้อยละ 10.0 ของผู้ที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป มีทัศนคติในระดับเดียวกัน ผู้ที่มีอายุราชการไม่เกิน 10 ปี ที่มีทัศนคติประชาธิปไตยเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพในระดับสูงมีจำนวนร้อยละ 51.6 ส่วนผู้ที่มีอายุราชการระหว่าง 11-20 ปี และมากกว่า 20 ปีขึ้นไปมีทัศนคติประชาธิปไตยระดับสูง เพียงร้อยละ 14.1 และ 7.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 14 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้าน เพศ อายุ อายุราชการ ระดับการศึกษา สาขาวิชาของการศึกษา ตำแหน่ง ฐานะทางเศรษฐกิจ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติกับทัศนคติทางการเมืองเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ

สถานภาพทาง เศรษฐกิจ-สังคม	ทัศนคติ เกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ		
	ต่ำ	กลาง	สูง
เพศ (χ^2 Sig = 0.9628)			
ชาย	32.8	41.1	26.1
หญิง	33.3	44.4	22.3

ตารางที่ 14 (ต่อ)

สถานภาพทาง เศรษฐกิจ-สังคม	ทัศนคติ เกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ		
	ต่ำ	กลาง	สูง
<u>อายุ</u> (Gamma = -0.44097)			
ไม่เกิน 35 ปี	23.2	31.3	45.5
36-45 ปี	32.6	52.5	14.9
46 ปีขึ้นไป	52.0	38.0	10.0
<u>อายุราชการ</u> (Gamma = -0.48100)			
ไม่เกิน 10 ปี	19.8	28.6	51.6
11-20 ปี	37.0	48.9	14.1
มากกว่า 20 ปี	44.8	47.8	7.4
<u>ระดับการศึกษา</u> (Gamma = 0.24026)			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	39.8	48.2	12.0
ปริญญาตรี	29.1	36.9	34.0
สูงกว่าปริญญาตรี	30.8	42.3	26.9
<u>สาขาวิชาของการศึกษา</u> (χ^2 Sig = 0.0000)			
รัฐศาสตร์	13.1	27.9	59.0
อื่น ๆ	39.2	48.5	15.3
<u>ตำแหน่ง</u> (Gamma = 0.14446)			
ผบก., รอง ผบก. และ ผกก.	40.0	40.0	20.0
รอง ผกก. และ สว.	29.5	57.4	13.1
รอง สว.	33.4	35.6	31.0

ตารางที่ 14 (ต่อ)

สถานภาพทาง เศรษฐกิจ-สังคม	ทัศนคติ เกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ		
	ต่ำ	กลาง	สูง
<u>รฐานะทาง เศรษฐกิจ</u> (Gamma = -0.19984)			
รายได้ไม่เกิน 5,000 บาท	30.6	33.9	35.5
5,001-7,000 บาท	35.4	45.1	19.5
มากกว่า 7,000 บาท	34.0	53.2	12.8
<u>ลักษณะงาน</u> (χ^2 Sig = 0.8231)			
ฝ่ายปฏิบัติการ	31.7	40.3	28.0
ฝ่ายธุรการ	35.2	40.7	24.1
รวม	32.8	41.2	26.0

ทัศนคติทางการเมืองต่อ "การเลือกตั้ง"

ในระบอบประชาธิปไตยโดยผ่านตัวแทน (representative democracy) การเลือกตั้ง เป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ เพราะ เป็นที่เชื่อกันว่า การเลือกตั้งเป็นหนทางที่ได้มาซึ่งตัวแทนของประชาชนที่จะไปทำหน้าที่ทางการเมืองแทนประชาชน การเลือกตั้งทำให้รัฐบาลมาจากประชาชนทำให้รัฐบาลต้องผูกพันกับประชาชน และขึ้นอยู่กับประชาชน เป็นการแสดงออกซึ่งเจตนารมณ์ของประชาชนต่อการกำหนดนโยบายของผู้ปกครองประเทศ

ตามหลักการนี้ รัฐบาลไม่สามารถตั้งตนเองขึ้นมาใช้อำนาจได้ นอกจากจะได้รับการยินยอมจากประชาชน การเลือกตั้งจะทำให้ประชาชนควบคุมดูแลตัวแทนของตนได้ทุกราย เพราะรัฐบาลอยู่ในตำแหน่งได้เพียงชั่วระยะเวลาอันสั้น ถ้าต้องการอยู่ในตำแหน่งต่อไปก็ต้องปฏิบัติงานให้เห็นไปตามความต้องการของประชาชน อาจกล่าวได้ว่าการเลือกตั้ง เป็นกระบวนการของการควบคุมรัฐบาลโดยประชาชน

ถ้าพิจารณาการเลือกตั้ง เป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมือง นักรัฐศาสตร์
 กลุ่มพฤติกรรมนิยม ถือว่า เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ต้องการแรงจูงใจ และทรัพยากร
 น้อยกว่ารูปแบบอื่น ๆ¹ บุคคลที่ไปลงคะแนนเสียงนั้นอาจไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการ
 กระทำของตนว่าก่อให้เกิดผลอย่างไร บุคคลเหล่านี้จึงอาจไม่ได้เข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง
 รูปแบบอื่น เลยก็ได้ และผู้ที่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบอื่นอย่างกระตือรือร้นก็อาจไม่ไป
 ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งก็ได้ ซิดนีย์ เวอร์บา และคณะ เห็นว่า การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
 เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สามารถแยกจากกิจกรรมเกี่ยวกับพรรคการเมือง และ
 การรณรงค์หาเสียง แต่อาจจัดอยู่ในประเภทใกล้เคียงกับกิจกรรมแนวรักชาติ หรือการแสดง
 ความจงรักภักดีต่อระบบการเมือง เช่น การเสียภาษี การเคารพกฎหมาย² ผู้ที่ไปลงคะแนน
 เสียงมักจะเป็นผู้ที่มีความสำนึกในหน้าที่ของพลเมือง มีความสำนึกที่ยอมรับบรรทัดฐานของสังคม
 ทุกรูปแบบ การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งก็มีความสำคัญมาก เพราะ
 "การตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสามารถกำหนดความเป็นไปของรัฐบาล หรือการปกครอง
 ได้ทันทีทันใด ก็คือ บอกได้ว่าใครอยู่ใครไปโดยทันที"³

ในการวิจัยนี้ ได้ทดสอบทัศนคติแบบประชาธิปไตยของคำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตร
 ในแง่ความเชื่อมั่นต่อการเลือกตั้งในฐานะที่เป็นกระบวนการทางการเมือง โดยใช้ข้อความ

¹ พรศักดิ์ ห่องแก้ว, "กรอบการมองพฤติกรรมทางการเมือง", หน้า 77-80.

² S. Verba, Norman Nie and Jae-on Kim, Modes of Democratic Participation (Beverly Hills : Sage, 1971), p.42.

³ James D. Barber, Citizen Politics : An Introduction to Political Behavior(Chicago : Markham Publishing, 1969), p. 4.

อ้างอิงใน พรศักดิ์ ห่องแก้ว, พฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย (กรุงเทพฯ :
 โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527), หน้า 12.

1. การเลือกตั้ง เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการปกครอง เพราะ เป็นโอกาสที่ประชาชนจะ
ได้เลือกตัวแทนมาทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ

2. การเลือกตั้ง เป็น เรื่องยุ่งยากต้องสิ้นเปลืองงบประมาณอย่างมาก และมักจะได้อ
สส. ที่ไม่มีคุณภาพ มักเป็นผู้ที่มีอิทธิพลในท้องถิ่น เปิดโอกาสให้คนไม่ดีได้มีโอกาส เข้าบริหารและ
ปกครองบ้านเมือง

ถ้านำสำรวจสันติบาลขึ้นสัญญาณบัตรคอกำถามในเชิง เห็นด้วยกับข้อความที่ 1 และ
ไม่เห็นด้วยกับข้อความที่ 2 นั้น แสดงให้เห็นว่านายตำรวจสันติบาลมีทัศนคติที่สอดคล้องกับหลักการ
ประชาธิปไตยในประเด็นที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

ตารางที่ 15 ทัศนคติของตำรวจสันติบาลต่อการเลือกตั้ง

ทัศนคติต่อการเลือกตั้ง	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำ	6	2.4
กลาง	79	31.6
สูง	165	66.0
รวม	250	100.0

ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติเห็นของตำรวจสันติบาลต่อการเลือกตั้งในฐานะที่เป็น
กระบวนการทางการเมืองแบบประชาธิปไตย เป็นไปในทางเดียวกัน กล่าวคือ ตำรวจสันติบาล
ขึ้นสัญญาณบัตรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66.0) มีทัศนคติประชาธิปไตยในแง่ดีในระดับสูง เพียงร้อยละ
2.4 เท่านั้นที่มีความเห็นในระดับต่ำ และแทบไม่มีความแตกต่างกันเลยระหว่างกลุ่มประชากร
ที่มีลักษณะทางชีวสังคม สถานะทางเศรษฐกิจสังคม และปัจจัยเกี่ยวกับหน้าที่การงานแตกต่างกัน

ตารางที่ 18 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านเพศ อายุ อายุราชการ ระดับการศึกษา สาขาวิชาของการศึกษา ตำแหน่ง ฐานะทาง เศรษฐกิจ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติกับทัศนคติทางการเมืองเกี่ยวกับการ เลือกตั้ง

	สถานภาพทาง เศรษฐกิจ-สังคม	ทัศนคติ เกี่ยวกับการ เลือกตั้ง		
		ต่ำ	กลาง	สูง
<u>เพศ</u> (χ^2 Sig = 0.2557)				
ชาย		2.5	30.7	66.8
หญิง		0.0	55.6	44.4
<u>อายุ</u> (Gamma = 0.01283)				
ไม่เกิน 35 ปี		3.0	31.3	65.7
36-45 ปี		2.0	31.7	66.3
46 ปีขึ้นไป		2.0	32.0	66.0
<u>อายุราชการ</u> (Gamma = 0.01360)				
ไม่เกิน 10 ปี		2.2	30.8	67.0
11-20 ปี		3.3	33.7	63.0
มากกว่า 20 ปี		1.5	29.9	68.6
<u>ระดับการศึกษา</u> (Gamma = 0.01839)				
ต่ำกว่าปริญญาตรี		3.6	28.9	67.5
ปริญญาตรี		2.1	34.0	63.9
สูงกว่าปริญญาตรี		0.0	26.9	73.1
<u>สาขาวิชาของการศึกษา</u> (χ^2 Sig = 0.3727)				
รัฐศาสตร์		3.3	24.6	72.1
อื่น ๆ		2.1	33.9	64.0

ตารางที่ 16. (ต่อ)

สถานภาพทาง เศรษฐกิจ-สังคม	ทัศนคติ เกี่ยวกับการ เลือกตั้ง		
	ต่ำ	กลาง	สูง
<u>ตำแหน่ง</u> (Gamma = 0.07478)			
หมก., รองหมก. และ หมก.	0.0	26.7	73.3
รองหมก. และ สว.	4.9	34.4	60.7
รอง สว.	1.7	31.0	67.3
<u>ฐานะทางเศรษฐกิจ</u> (Gamma = 0.04006)			
รายได้ไม่เกิน 5,000 บาท	1.7	33.0	65.3
5,001-7,000 บาท	3.7	31.7	64.6
มากกว่า 7,000	2.1	27.7	70.2
<u>ลักษณะงาน</u> (χ^2 Sig = 0.8330)			
ฝ่ายปฏิบัติการ	2.7	29.6	67.7
ฝ่ายธุรการ	1.9	33.3	64.8
รวม	2.4	31.6	66.0

ทัศนคติทางการเมืองต่อ "นโยบายของรัฐบาล"

นโยบายของรัฐเป็นผลนำออก (output) ของระบบการเมือง เดวิด อีสตัน กล่าวไว้ว่า "นโยบายไม่ว่าจะเพื่อสังคม เพื่อสมาคมเล็ก หรือเพื่อกลุ่มไหน ๆ ก็ตาม ย่อมรวมถึง ขยายของการตัดสินใจมากมาย และการกระทำทั้งหลายซึ่งจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าต่าง ๆ"¹

¹David Easton, A System Analysis of Political life

(New York : Wiley, 1968), p.212.

โทมัส ดาย ให้ความหมายกว้าง ๆ ว่า "นโยบายสาธารณะคือสิ่งที่รัฐบาลเลือกที่จะทำหรือจะละเว้นไม่ทำ"¹ อมร รักษาสัจย์ อธิบายถึงนโยบายในแง่ขององค์ประกอบว่า นโยบายประกอบด้วย 3 องค์ประกอบคือ (1) การกำหนดเป้าหมายของสิ่งที่ต้องการจะทำ (2) การกำหนดแนวทางใหม่ ๆ คือ อาจรวมถึงหลักเกณฑ์ วิธีการกลยุทธ์ กลวิธี อันจะเป็นเครื่องชี้แนวปฏิบัติที่จะทำให้บรรลุผลตามนโยบาย (3) การกำหนดการสนับสนุนต่างๆ เพื่อให้สามารถลงมือปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้ได้² นโยบายจึงสามารถถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมืองที่จะสะท้อนถึงอุดมการณ์และหลักการแห่งระบบการเมืองนั้น ๆ ในการวิจัยที่ได้สอบถามถึงความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ปฏิบัติหน้าที่ในกองบังคับการตำรวจสันติบาลก่อนนโยบายของรัฐบาล โดยเลือกเอานโยบายที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของตำรวจสันติบาลมาเป็นตัวอย่าง ข้อความที่ใช้ในการทดสอบทัศนคติดังกล่าว ได้แก่

1. ในการเสนอข่าวหนังสือพิมพ์นั้น หนังสือพิมพ์ไม่ควรปิดเป็นข่าว ควรจะเสนอข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา ถึงแม้ว่าข่าวนั้นจะกระทบกระเทือนต่อสถานภาพของรัฐบาลบ้างก็ตาม
2. การคงไว้ซึ่ง พร.42 ไม่ถือว่าเป็นการคุกคามต่อเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ เพราะไม่ได้มีการนำเอามาใช้บังคับตามความเป็นจริงแต่อย่างใด
3. การปราบปรามโจรผู้ร้าย และการพิทักษ์รักษาความสงบเรียบร้อยภายในสังคมเป็นหน้าที่โดยตรงของตำรวจ ไม่ควรที่องค์กรอื่น ๆ เช่น ทหาร และนักการเมืองจะเข้ามามีบทบาทก้าวก่ายและแทรกแซง
4. ในการปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในสถานการณ์ปัจจุบันรัฐควรใช้กำลังดำเนินการปราบปรามอย่างเด็ดขาดมากกว่าผ่อนปรน เพื่อป้องกันการรุกรานจากต่างชาติ และไม่ให้เกิดการก่อกวนทางการเมือง

¹ Thomas Dye, Understanding Public Policy (Englewood Cliffs : Prentice Hall, 1972), p.18.

² อมร รักษาสัจย์, การพัฒนาโยบาย (กรุงเทพฯ : เอกสารการศึกษา รัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2522), หน้า 2.

จากคำถามเชิงแสดงความคิดเห็นเบื้องต้น ถ้าตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรตอบคำถามในเชิงเห็นด้วยกับข้อความที่ 1 และ 3 และไม่เห็นด้วยกับข้อความที่ 2 และ 4 แสดงให้เห็นว่า ตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรมีทัศนคติต่อนโยบายของรัฐบาล ในลักษณะที่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย

ตารางที่ 17 ทัศนคติของตำรวจสันติบาลต่อนโยบายของรัฐ

ทัศนคติต่อนโยบายของรัฐบาล	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำ	13	5.2
กลาง	119	47.6
สูง	118	47.2
รวม	250	100.0

ผลการวิจัยพบว่า ตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นต่อนโยบายของรัฐ อย่างสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย กล่าวคือ ร้อยละ 47.2 ของกลุ่มตัวอย่าง มีทัศนคติที่สนับสนุนระบอบประชาธิปไตยในระดับสูง และร้อยละ 47.6 อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาการจำแนกตามลักษณะทางชีวสังคม สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่การงาน ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในระดับทัศนคติต่อนโยบายของรัฐที่สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย ของตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรที่มีความแตกต่างกันในด้านเพศ อายุ อายุราชการ ระดับการศึกษา สาขาวิชา ตำแหน่ง สถานะทางเศรษฐกิจ และลักษณะของงานที่ปฏิบัติ

ตารางที่ 18 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้าน เพศ อายุ อายุราชการ
ระดับการศึกษา สาขาวิชาของการศึกษา ตำแหน่ง ฐานะทาง
เศรษฐกิจ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติกับทัศนคติทางการเมือง เกี่ยวกับ
นโยบายของรัฐ

	สถานภาพทาง เศรษฐกิจ-สังคม	ทัศนคติ เกี่ยวกับนโยบายรัฐ		
		ต่ำ	กลาง	สูง
<u>เพศ</u>	(χ^2 Sig = 0.2760)			
ชาย		5.0	46.9	48.1
หญิง		11.1	66.7	22.2
<u>อายุ</u>	(Gamma = -0.19511)			
ไม่เกิน 35 ปี		5.1	41.4	53.5
36-45 ปี		6.9	44.8	48.5
46 ปีขึ้นไป		2.0	66.0	32.0
<u>อายุราชการ</u>	(Gamma = -0.18548)			
ไม่เกิน 10 ปี		4.4	40.7	54.9
11-20 ปี		9.8	42.4	47.8
มากกว่า 20 ปี		0.0	64.2	35.8
<u>ระดับการศึกษา</u>	(Gamma = 0.10032)			
ต่ำกว่าปริญญาตรี		3.6	54.2	42.2
ปริญญาตรี		7.1	43.3	49.6
สูงกว่าปริญญาตรี		0.0	50.0	50.0
<u>สาขาวิชาของการศึกษา</u>	(χ^2 Sig = 0.0042)			
รัฐศาสตร์		3.3	31.1	65.6
อื่น ๆ		5.8	52.9	41.3

ตารางที่ 18 (ต่อ)

สถานภาพทาง เศรษฐกิจ-สังคม	ทัศนคติเกี่ยวกับนโยบายรัฐ		
	ต่ำ	กลาง	สูง
<u>ตำแหน่ง</u> (Gamma = 0.04627)			
ผบก., รองผบก. และ ผกก.	6.7	60.0	33.3
รองผกก. และ สว.	4.9	45.9	49.2
รอง สว.	5.2	47.1	47.7
<u>ฐานะทางเศรษฐกิจ</u> (Gamma = 0.00978)			
รายได้ไม่เกิน 5,000 บาท	6.6	45.5	47.9
5,001-7,000 บาท	3.7	48.7	47.6
มากกว่า 7,000 บาท	4.3	51.0	44.7
<u>ลักษณะงาน</u> (χ^2 Sig. = 0.1785)			
ฝ่ายปฏิบัติการ	5.4	43.5	51.1
ฝ่ายธุรการ	5.6	57.4	37.0
รวม	5.2	47.6	47.2

ความสำคัญของความริ่ความ เข้าใจทางการเมืองต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจสันติบาล

เนื่องจากภารกิจของตำรวจสันติบาล เกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจกรรมทางการเมือง จึงน่าสนใจที่จะศึกษาถึงความคิดเห็นของตำรวจสันติบาล เกี่ยวกับความสำคัญของความรู้ ความ เข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตน

ต่อคำถามที่ว่า "ในการปฏิบัติหน้าที่ของท่านนั้น ท่านคิดว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองหรือข่าวสารทางการเมืองมีความสำคัญสำหรับท่านหรือไม่" ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ปฏิบัติหน้าที่ในกองตำรวจสันติบาลส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75.2) มีความเห็นว่า ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมีความสำคัญอย่างมาก เพียงร้อยละ 0.8 เท่านั้นที่เห็นว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองเป็นสิ่งไม่สำคัญ

ตารางที่ 19 ความสำคัญของความรู้ความเข้าใจทางการเมืองต่อการปฏิบัติหน้าที่
ของตำรวจสันติบาล

ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองต่อการปฏิบัติหน้าที่	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีความสำคัญ	2	0.8
สำคัญปานกลาง	80	24.0
สำคัญมาก	188	75.2
รวม	250	100.0

เมื่อสอบถามถึงการปฏิบัติจริงในการแสวงหาความรู้ทางการเมือง ด้วยคำถามที่ว่า "การปฏิบัติหน้าที่ของท่านนั้น ท่านต้องค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องการเมือง การเคลื่อนไหวทางการเมืองบ้างหรือไม่" ร้อยละ 78.1 ระบุว่า ตนต้องค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา

ตารางที่ 20 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจทางการเมือง
ในระบอบประชาธิปไตยของนายตำรวจสันติบาล การค้นคว้าหา
ความรู้ทางการเมือง

ระดับความรู้ความเข้าใจทางการเมือง	ผู้ว่าฯค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม		
	ไม่ค้นเลย	ค้นบ้าง	ค้นเสมอ
ต่ำ	3.1	18.8	78.1
สูง	1.6	19.4	79.0
รวม	2.0	19.2	78.8

อีกข้อหนึ่ง เป็นการถามทัศนคติต่อความรู้ความเข้าใจทางการเมืองกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่โดยตั้งคำถามว่า "ท่านคิดว่า เพื่อนร่วมงานของท่านที่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองหรือได้รับการเรียนรู้ทางการเมืองมาก่อนนั้น เป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพในการทำงานสูงกว่าผู้ที่ไม่มีความรู้ หรือได้รับการเรียนรู้ทางการเมืองมาก่อนใช่หรือไม่" ร้อยละ 75.2 ของนายตำรวจสันติบาลมีความเห็นสนับสนุนข้อความดังกล่าว แต่เมื่อพิจารณาความแตกต่างของความคิดเห็นในข้อนี้ของนายตำรวจสันติบาลที่มีระดับความรู้ข่าวสารทางการเมืองต่างกัน พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ร้อยละ 77.5 ของผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองสูง เห็นว่า ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมีผลเกี่ยวข้องกับการมีประสิทธิภาพในการทำงานสูง ขณะที่เพียงร้อยละ 68.8 ของผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองต่ำ มีความคิดเห็นเช่นนั้น

ตารางที่ 21 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้ความเข้าใจทางการเมือง
ในระบอบประชาธิปไตย ของนายตำรวจสันติบาล กับการยอมรับถึง
ความสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่

ระดับความรู้ความเข้าใจทางการเมือง	ความสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่		
	ไม่สำคัญ	สำคัญ	สำคัญมาก
ต่ำ	3.1	28.1	68.8
สูง	0.5	22.0	77.5
รวม	0.8	23.6	75.2

ประเด็นที่เกี่ยวข้องเบื้องต้นก็คือ ความคิดเห็นต่อความรู้ความเข้าใจทางการเมือง
กับการดำรงตำแหน่งสำคัญในหน่วยงานต่อคำถามที่ว่า "หัวหน้าหน่วยงาน และตำแหน่งสำคัญใน
กองตำรวจสันติบาล ควรจะพิจารณาแต่งตั้งจากข้าราชการตำรวจที่มีความรู้ความเข้าใจพื้นฐาน
ทางด้านการเมือง หรือได้รับการเรียนรู้ทางด้านการเมืองมาก่อน เป็นสำคัญนั้น ท่านเห็นด้วย
หรือไม่"

พบว่า ร้อยละ 89.6 ของตำรวจสันติบาล เห็นด้วยกับหลักการที่ให้ความสำคัญต่อ
ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในการพิจารณาความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ และไม่มี ความ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างความคิดเห็นระหว่างผู้ที่ความรู้ความเข้าใจทาง
การเมืองสูงและต่ำ.

ตารางที่ 22 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจทางการเมืองกับ
ความเห็นเกี่ยวกับความรู้ของผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ ของ
ตำรวจสันติบาล

ระดับความรู้ความเข้าใจ ทางการเมือง	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ร้อยละ
ต่ำ	62.5	21.9	14.0	6.0	1.6	
สูง	61.3	30.1	6.4	2.2	0.0	
รวม	61.6	28.0	8.4	1.6	0.4	100

ศูนย์วิทยพัชรากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย